

Anette Karlsson sd

Kirjallinen kysymys käräjäoikeuksien käsittelyajoista ja Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden ruuhkautumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen tuomioistuinlaitoksen tilanne on kehittynyt huolestuttavaan suuntaan. Käräjäoikeuksien käsittelyajat ovat monin paikoin venyneet niin pitkiksi, että ne alkavat vaikuttaa kansalaisten luottamukseen oikeusjärjestelmän toimivuuteen. Ruuhkautuminen on muodostunut rakenteelliseksi ongelmaksi, johon ei ole reagoitu riittäväällä vakavuudella. Vaikka asioiden määrä on kasvanut merkittävästi ja oikeudelliset kysymykset ovat yhä monisyisempiä, tuomioistuinlaitoksen resursseja ei ole kyetty sopeuttamaan tähän kehitykseen. Kansalaisen näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että oikeutta ei enää saa kohtuullisessa ajassa.

Erityisen vakava tilanne on Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa. Laamanni Timo Heikkinen on todennut julkisuudessa (lokakuussa 2025), että ruuhkat ovat jo vaikuttaneet suoraan kansalaisten oikeusturvaan ja että oikeuden saaminen kestää alueella jopa kaksi- tai kolminkertaisesti verrattuna muihin käräjäoikeuksiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että samankaltainen asia voi ratketa toisella paikkakunnalla kuukausia — tai jopa vuotta — aiemmin kuin Itä-Uudellamaalla. Tämä asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä he asuvat.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus toimii tällä hetkellä 16 kunnan alueella ja vastaa myös Helsinki-Vantaan lentokenttään liittyvistä oikeudenkäynneistä. Vuonna 2024 käräjäoikeuteen saapui 120 819 asiaa — yli 15 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Käräjäoikeus ratkaisi samana vuonna 105 876 asiaa, mikä ylitti sille asetetun tulostavoitteen, mutta silti ruuhkautuminen jatkui. Työmäärän kasvu on ollut poikkeuksellista: laajojen riita-asioiden määrä on kolmessa vuodessa yli kaksinkertaistunut ja riidattomien velkomusasioiden määrä kasvanut lähes 125 prosenttia. Vastaavaa kasvua on nähtävissä myös rikos- ja konkurssiasioissa.

Rikosasioiden käsittelyajat ovat kasvaneet valtakunnallisesti keskimäärin 4 kuukaudesta (v. 2015) jo 6,6 kuukauteen (v. 2024). Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa tilanne on tätäkin synkempi: vuoden 2016 keskiarvo 3,7 kuukautta on kasvanut 8,4 kuukauteen. Näissä luvuissa ei vielä edes näy koko rikosprosessin todellinen kesto, johon sisältyy poliisin esitutkinta ja syyttäjän harjonta. Ylen selvityksen mukaan esimerkiksi pahoinpitelyrikoksen käsittely kestää Itä-Uudenmaan alueella keskimäärin lähes kaksi vuotta. Jokainen ylimääräinen kuukausi tarkoittaa lisää epävarmuutta, epäluottamusta ja kuormitusta niille ihmisille, jotka odottavat päätöstä oikeudeltaan.

Kirjallinen kysymys KK 347/2025 vp

Työmäärän kasvu johtuu useista toisiinsa kytkeytyvistä ilmiöistä: väestön lisääntymisestä, talouden heilahteluista, rikollisuuden kehityksestä ja lentokenttäalueen erityispiirteistä. Vaikka henkilöstömäärää on vuosittain nostettu, se on joka vuosi jäänyt työmäärän kasvun jalkoihin. Henkilöstö on joutunut venymään vuodesta toiseen, ja siitä huolimatta oikeus ei ole ehtinyt mukaan. Oikeuden saatavuus on jäänyt jälkeen tarpeesta.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus tarvitsee nyt kunnollisen satsauksen niin henkilöstöön kuin toimitiloihin. Jatkuva venyminen ei ole inhimillisesti eikä oikeusvaltioperiaatteen näkökulmasta kestävä. Tarvitaan suunnitelmallista, pitkäjänteistä ja riittävää resursointia, jotta tuomioistuimien saadaan palautettua vakaaseen tilaan. Kansalaisten oikeus saada asiansa käsitellyksi kohtuullisessa ajassa ei saa olla alueellinen sattuma — se on perusoikeus.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo turvata tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytykset valtakunnallisesti ja purkaa ruuhkia oikeusturvan yhdenvertaisen toteutumisen varmistamiseksi ja

miten hallitus aikoo vastata Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden poikkeuksellisen kuormittuneeseen tilanteeseen, joka on seurausta alueen väestönkasvusta, rakenneuudistuksista ja tilaresurssien riittämättömyydestä?

Helsingissä 23.10.2025

Anette Karlsson sd